

Aanbiedingsbrief

aan: Algemeen bestuur RUD Utrecht
van: Saskia Borgers
steller: Gemma Himmelreich/Ellen van Stratum
onderwerp: AP04.1_Stand van zaken werkzaamheden energiebesparing bedrijven
t.b.v.: AB 3 december 2015
bijlage: -

Status

- ter kennisneming
 - ter (oriëntatie) bespreking
 - ter besluitvorming
-

Samenvatting

Op 26 maart 2015 stelde u het projectplan 'Energiebesparing bij bedrijven' vast. Op basis hiervan heeft de VNG een ondersteuningsbijdrage toegekend van €129.470,-. Deze moet in 2015 en 2016 worden ingezet ten behoeve van het stimuleren van bedrijven tot het nemen van energiebesparende maatregelen en het borgen van structurele aandacht voor energiebesparing in toezicht en handhaving. Het stimuleren van bedrijven is één van de maatregelen om de energie-efficiëntie bij bedrijven te verhogen. In het 'Energieakkoord voor duurzame groei' dat in 2013 is gesloten tussen overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties is gesloten wordt ook benadrukt dat een goede uitvoering van de regelgeving op grond van de Wet milieubeheer en actief toezicht op het naleefgedrag zal leiden tot een grotere energie-efficiëntie bij bedrijven.

Met dit memo informeren wij u over de voortgang van onze werkzaamheden in dit kader.

De nadruk van de werkzaamheden ligt in 2016. Dit jaar zijn essentiële stappen gezet in de voorbereiding om goed beslagen ten ijs in 2016 te kunnen starten en ons te kunnen richten op waar de meeste winst te behalen valt maar wij ook aansluiten op het gemeentelijk beleid. In het RVO van 10 maart 2015 zijn vragen gesteld over de aansluiting bij gemeente specifieke omstandigheden. Inmiddels hebben wij een verkenning uitgevoerd onder de gemeenten om zo te kunnen bepalen waar wij van toegevoegde waarde kunnen zijn en daarmee rekening te kunnen houden in ons voorstel voor de selectie van te bezoeken bedrijven. De contouren van de pilot onder in elk geval de sector kantoren worden zichtbaar. We hebben korte lijnen met de Odru, maken gebruik van de expertise en ervaring van onze partners en nemen deel aan een provincie-breed samenwerkingsoverleg, op initiatief van de gemeente Utrecht.

De verschillen in kennis en opleidingsniveau die we geconstateerd hebben onder medewerkers bevestigen het belang van training voor toezichthouders (een belangrijke component voor gebruik van de stimuleringsbijdrage). Voor de functie van energie adviseur is een profiel opgesteld en een selectieprocedure in gang gezet.

Voorstel

De leden van het Algemeen Bestuur wordt gevraagd:

1. kennis te nemen van de voortgang van de werkzaamheden in het kader van energiebesparing door bedrijven, waarmee wij als regio bijdragen aan de energiebesparingsdoelstelling voor industrie en diensten uit het SER-energieakkoord.
-

Inleiding

Om een impuls te geven aan de doelstelling uit het 'Energieakkoord voor duurzame groei' om energieverbruik te beperken in industrie en dienstensector, is door VNG een stimuleringsbijdrage beschikbaar gesteld. Doel van het programma is het ondersteunen van de regio (gemeenten en omgevingsdiensten) in het verhogen van de prioriteit van energiebesparing bij bedrijven en instellingen. Het budget moet worden ingezet voor het opstellen en uitvoeren van een projectplan waarin acties zijn uitgewerkt die worden ingezet om energiebesparing bij bedrijven en instellingen een hogere prioriteit te geven. Concreet moeten deze acties ertoe bijdragen dat maatregelen die zichzelf in vijf jaar terugverdienen, worden gerealiseerd bij bedrijven en instellingen. Daarnaast moet dit leiden tot een (plan voor) structurele borging van stimulering, toezicht en handhaving van energiebesparing binnen de organisatie, in dit geval, de RUD Utrecht.

Achtergrond

De verplichting voor bedrijven om energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder te nemen, is vastgelegd afdeling 2.6, artikel 2.15 van het Activiteitenbesluit (Wm). In het 'Energieakkoord voor duurzame groei' van 2013 is afgesproken dat 'erkende maatregellijsten' worden vastgelegd in regelgeving om duidelijkheid te bieden voor bedrijven en energie te besparen, maar ook om betere handhaving van de energiebesparingsverplichting mogelijk te maken. In de '4e tranche' Wijzigingen Activiteitenbesluit, die per 1 december 2015 in werking treedt, zijn dan ook specifieke energiebesparingsmogelijkheden opgenomen. De maatregellijsten bevatten energiebesparende maatregelen die zich binnen vijf jaar terugverdienen en zijn bedoeld om bedrijven een hulpmiddel aan te reiken. Als een ondernemer de maatregelen uit deze lijst treft, weet hij zeker dat hij voldoet aan de verplichting. Deze erkende maatregelen, die in samenwerking met brancheorganisaties zijn samengesteld, treden voor de volgende bedrijfstakken in werking:

1. kantoren
2. gezondheids- en welzijnszorginstellingen
3. onderwijsinstellingen
4. metalelektro en mkb-metaal
5. autoschadeherstelbedrijven
6. rubber- en kunststofindustrie
7. commerciële datacentra

Op grond van een inschatting op nationaal niveau door Energie centrum Nederland (hierna: ECN) van het relevante gebruik binnen de industrie en diensten volgde dat voor onze regio (de RUD Utrecht-gemeenten) met name de kantoorbranche zeer hoog geïndiceerd was qua besparingspotentieel. Nader onderzoek door ECN aan de hand van gegevens op bedrijfsniveau heeft geresulteerd in een adressenlijst met bedrijven die met een bepaalde zekerheid boven de grens van artikel 2.15 van het activiteitenbesluit vallen (treffen rendabele maatregelen verplicht) en waar een maatregelenlijst voor is. Deze nadere analyse is door ECN uitgevoerd om gemeenten en uitvoeringsdiensten te helpen in het prioriteren en uitvoeren van toezicht. Hiermee hebben we de meest aanwezige branche per gemeente in beeld.

Doelstelling

In het Energieakkoord is een besparing van het energieverbruik onder diensten en industrie van jaarlijks gemiddeld 1,5 procent afgesproken, van 2013 tot 2020. Hierbij is een maatregelenpakket afgesproken met de verwachting dat daarmee ongeveer 100 PJ per 2020 kan worden bespaard. Op basis van de analyse van het Energie Centrum Nederland (ECN) en de gegevens uit de klimaatmonitor is een inschatting gemaakt worden van het besparingspotentieel en een mogelijke prioritering binnen de regio van de RUD Utrecht. Bij een totaalverbruik van 16 PJ wordt een besparingspotentieel van 2,1 PJ per 2020 ingeschat.

De RUD heeft zich in dit kader ten doel gesteld:

- een zo hoog mogelijke energiebesparing te realiseren (inspanningsverplichting), met een minimum van jaarlijks 1,5% conform de doelstelling van het energieakkoord;
- dat in 2020 door ten minste alle bedrijven die zijn geselecteerd voor dit project wordt voldaan aan de verplichtingen, dan wel dat zij met bevoegd gezag daartoe afspraken hebben gemaakt;

- om een plan te maken voor het verder professionaliseren van toezicht en handhaving op gebied van energie en om structureel in te bedden in toezicht en handhaving;
- met onze (structurele) registratie aan te sluiten bij de landelijke systematiek en alle gegevens te verzamelen die nodig zijn voor monitoring van de resultaten.

Wij merken op dat door een meer integrale benadering van energie-efficiency een hoger percentage kan worden bereikt.

Activiteiten

Het aspect energiebesparing wordt voor de bedrijven, die zijn geselecteerd in het kader van dit project, geïntegreerd in de reguliere controles waarbij aan dit onderdeel extra aandacht wordt besteed. Daarnaast worden themacontroles uitgevoerd in samenwerking met brancheorganisaties. Hoe deze verhouding ligt is onder meer afhankelijk van het voorkomen van grootverbruikers onder bedrijven waarvan het toezicht bij de RUD Utrecht is ondergebracht. Ook de prioriteiten die gemeenten zelf stellen zijn hierop van invloed. Daarbij zullen we steeds de voorkeur van een regionale aanpak en onze meerwaarde als RUD hierbij voor ogen blijven houden. Voorafgaand hieraan vinden de volgende activiteiten plaats:

- Inzicht verkrijgen: Het onderzoek van het ECN is gebaseerd op een aantal aannamen en kentallen voor wat betreft het jaarlijks verbruik. Eerste stap is derhalve het systematisch doorlopen van het bedrijvenbestand en aanvullen met gegevens die bij ons en gemeenten bekend zijn. Hieruit volgt een prioritering op basis van besparingspotentieel, op basis waarvan een gedegen voorstel van de te bezoeken bedrijven kan worden gedestilleerd. De werklijst komt tot stand in overleg met gemeenten en daarnaast wordt in een vroeg stadium de samenwerking gezocht met bijvoorbeeld bedrijvenverenigingen, om zo elkaar te kunnen versterken. Door het totaal aan (potentieel) relevante gegevens te registreren in ons VTH-systeem, dragen we tevens bij aan kwaliteitsverbetering van onze data.
- Kennis en kunde ontwikkelen: Verschillende gemeenten hebben al eerder uitvoerig aandacht gehad voor energiebesparing bij bedrijven of hebben dat structureel. Een aantal van onze toezichthouders heeft dan ook al kennis en bewustzijn op gebied van energiebesparing. Het verschil in niveau is echter groot en moet worden gelijkgetrokken en bovendien worden opgefrist en aangevuld met actuele kennis. Alle toezichthouders van bedrijven zullen een e-learning module volgen, die door Infomil wordt ontwikkeld. De nadruk ligt hierbij op kennis van de maatregellijsten. Daarnaast wordt een vijftal medewerkers opgeleid tot energieadviseur. Zij leren ondernemers te adviseren over te nemen maatregelen. Om ondernemers te kunnen overtuigen is technische kennis nodig, maar daarnaast ook overtuigings- of verleidingskracht; zij moeten dan ook ontwikkelbaar zijn op gebied van adviesvaardigheden. Middels een interne sollicitatieprocedure worden de toekomstige energieadviseurs geselecteerd.
- Pilotproject: We starten begin 2016 met een pilot. Uit de nadere analyse van ECN voor de regio van de RUD Utrecht lijkt te volgen dat kantoren en bedrijfshallen de grootste groep vertegenwoordigen van bedrijven met het grootste besparingspotentieel. Het ligt voor de hand om voor de pilot te kiezen voor de sector met het hoogste besparingspotentieel: kantoren. Met de uitvoering van een pilotproject willen we toetsen in hoeverre aannames die gedaan zijn de werkelijkheid benaderen. Deze pilot uitvoeren binnen één of enkele gemeenten die reeds eerder een stimuleringstraject hebben gestart (maar geen zicht hebben op de follow-up van het toenmalige advies) geeft ons mogelijk ook de kans om een beeld te krijgen van succes- en faalfactoren. Daarnaast lijkt het interessant om te onderzoeken welke besparing kan worden bereikt bij een absolute grootverbruiker: de datacenters. Aan de hand van de resultaten van het pilotproject kan in overleg met gemeenten de selectie van te bezoeken bedrijven definitief worden gemaakt.

Planning en vervolg

De werkzaamheden die we kunnen uitvoeren met de stimuleringsbijdrage worden in 2016 uitgevoerd. Toezicht op het onderdeel energiebesparing van het Activiteitenbesluit moet daarna een regulier onderdeel vormen van controles. Dit heeft gevolgen voor de kentallen die nu gehanteerd worden in de PDC. Er zijn dan ca 200 bedrijven bezocht. Om de investering nog meer te gelde te maken kunnen gemeenten ervoor kiezen uit te breiden door meer bedrijven te laten bezoeken.

Monitoring

Wij hechten belang aan het monitoren van de resultaten van toezicht en handhaving en willen hierin zoveel mogelijk aansluiten bij één landelijke systematiek in het kader van het Energieakkoord.

Om meer inzicht te krijgen in het energieverbruik van de bedrijven en de energiemaatregelen die daar getroffen kunnen worden, worden de volgende gegevens door de toezichthouders structureel bijgehouden en geregistreerd in het bedrijvenbestand:

- a. Jaarlijkse energieverbruik aardgas en elektriciteit.
- b. Maatregelenlijst met daarin opgenomen de belangrijkste maatregelen met mogelijk potentie besparing. Deze maatregelen worden opgesplitst naar afdwingbare en aanvullende maatregelen.
- c. Genomen maatregelen met behaalde besparingen.
- d. Typering koploper, achterblijver en volger.

Resultaat

In 2015 worden alle voorbereidingen getroffen die maken dat we in 2016 goed beslagen ten ijs kunnen starten met een pilotproject om daarna vrij voortvarend door te gaan; we willen de (projectmatige) werkzaamheden in 2016 hebben afgerond. We werken nauw samen met gemeenten en keuzen worden gezamenlijk gemaakt. We stemmen met regelmaat af met de Odru en zijn alert op kansen voor samenwerking of het elkaar kunnen versterken. We zoeken daarnaast samenwerking met georganiseerd bedrijfsleven (brancheverenigingen maar ook lokale bedrijvenkringen).

Samenvattend: we hebben eind dit jaar een goede basis voor de werkzaamheden in 2016, waar we starten met een pilot. De resultaten van de pilot zullen we een volgend voortgangsverslag aan u voorleggen.